

Work in Progress!

Op 16 december 2013 reizen zo'n 220 bezoekers af naar de zuidelijke punt van Nederland voor de GROS-conferentie. In het prachtige MECC-gebouw in Maastricht wordt deze werkconferentie grensoverschrijdende arbeidsmarkt gehouden om samen concrete stappen te zetten om grensoverschrijdende arbeid voor een grotere groep werknemers en werkgevers eenvoudiger en aantrekkelijker te maken.

Deze drukbezochte conferentie is georganiseerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties in samenwerking met het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de provincie Limburg. De bezoekers bestaan voornamelijk uit mensen die voor de overheid of in het onderwijs werken en een enkele ondernemer. De voertaal is deze dag Nederlands, maar er zijn tolken aanwezig die hun best doen de inhoud zo snel en goed mogelijk duidelijk te maken voor de Duitstalige en Franstalige gasten. Zo kunnen alle gasten de paneldiscussie en verdiepingssessies goed volgen.

De dag begint om 11:30 met een inlooplunch. Van 12:30 tot 13:30 is de opening en plenaire inleiding, gevolgd door een panelinterview. Om 13:45 beginnen vier verdiepingssessies, die elk twee uur duren. De dag eindigt met een plenaire afsluiting en een netwerkborrel. Hieronder een verslag van de dag.

*Verslag: Greetje den Holder, BudgetVertalingOnline, www.budgetvertalingonline.nl
Foto's: Alf Mertens, in opdracht van provincie Limburg*

Opening, plenaire inleiding en panelinterview

Opening/plenaire inleiding

De conferentie wordt geopend door Liesbeth Spies, voormalig minister Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, met de opmerking dat het onderwerp van deze conferentie erg actueel is. Ter ondersteuning geeft ze voorbeelden als de brief die burgemeesters hebben gestuurd naar het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap om de Duitse taal te stimuleren en Nederlandse leraren die in Antwerpen worden aangetrokken om daar het tekort aan te vullen. Doel van de dag is om een toolbox gevuld met concrete voorstellen mee te geven waarmee je morgen al aan de slag kunt.

Theo Bovens, Gouverneur Provincie Limburg, heet ons welkom in Limburg, de plek waar het buitenland naast je deur ligt, waar grensbewoners wonen en waar dagjes uit en shoppen wel in het buitenland lukken, maar werken nog niet helemaal. De perfecte plek voor deze dag dus, want op elke straathoek vind je een ervaringsexpert. Meneer Bovens wil geen 10 problemen of analyses, maar 10 oplossingen. Hij wil de boodschap sturen naar Den Haag, Berlijn en Brussel dat grensgebieden pure winst zijn. Er is een sterke wil om de vier problemen waar de grensgebieden tegenaan lopen aan te pakken, namelijk de vier onderwerpen van de verdiepingssessies, maar nu moet er nog een weg komen en het liefst een gebaande weg. Wanneer hij de Franstaligen in het Frans aanspreekt en de Duitstaligen in het Duits wordt dit erg goed ontvangen door het publiek. Een lach en een applaus volgen.

Nadat mevrouw Spies aangeeft dat er vooral veel getwitterd moet worden (#GROSBZK, #grosconferentie2013 en #grensarbeid), krijgen we een videoboodschap te zien van Staatssecretaris Klijnsma van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, waarin ze aangeeft dat het belangrijk is om een dag als vandaag te houden en dat ze het vervelend vindt er niet bij te kunnen zijn. Ze hoort graag de concrete voorstellen die vandaag naar voren komen, want ze heeft de afgelopen weken weer genoeg voorbeelden gezien in Nederland, Duitsland en België van zaken die beter moeten kunnen. Een groot Europa hebben we, maar toch zijn er nog bepaalde eigenaardigheden. Daarom hebben we de opdracht om vandaag goed na te denken hoe we verschillen kunnen verkleinen, want het is belangrijk voor mensen om werk te hebben.

Vervolgens komt er een informatief filmpje vanuit verschillende grensgebieden, zoals Noord-Brabant, Terneuzen en Bad Nieuweschem, waarin de problemen waar grensbewoners en grensondernemers mee te maken nog eens worden benadrukt. De term glazen muur blijft vooral hangen deze dag, blijkt uit de discussies later. De Rijksoverheid is nodig, want provincies kunnen deze problematiek niet alleen aanpakken. De provincies zijn er klaar voor, maar kunnen de provincies ook op Den Haag rekenen?

Panelinterview

Met deze vraag opent mevrouw Spies het panelinterview. Genodigden zijn:

- Directeur-Generaal Gert-Jan Buitendijk, ministerie van BZK
- De heer Lauris Beets, adviseur grensoverschrijdende arbeidsmobiliteit Benelux Unie en voormalig directeur Internationale Zaken bij het ministerie van SZW

- Mevrouw Jutta Steinruck, Duits Europarlementariër voor Sociaal Democraten
- De heer Karl-Heinz Lambertz, Minister-president van de Duitstalige Gemeenschap in België
- De heer Huberts Bruls, Burgemeester gemeente Nijmegen
- Mevrouw Sandra Mortsiefer, onderzoeker/adviseur bij Dr. Mortsiefer Management Consulting

De panelleden worden per persoon geïntroduceerd door middel van het beantwoorden van een vraag. Het mooie is: er bestaan veel overeenkomsten in de antwoorden van de leden. Iedereen erkent de problemen van grensoverschrijdende arbeid en ja, ze hebben elk vele voorbeelden uit hun ervaringen waarin het mis is gegaan. Er is geld nodig, partijen moeten samenwerken, er is een samenhangend bestuur nodig over de grenzen heen. Het blijkt zelfs dat de situatie van de grensoverschrijdende arbeidsmarkt een tijdje erger en erger is geworden, maar gelukkig merken sommigen de laatste jaren wat verbeteringen. Wat we niet uit het oog moeten verliezen, is dat het hier om mensen gaat, en we verliezen kansen om deze mensen aan het werk te helpen als we geen aandacht hebben voor een grensoverschrijdende arbeidsmarkt.

Mevrouw Steinruck geeft bijvoorbeeld aan dat arbeidsbemiddeling hierin belangrijk is. Meneer Bruls geeft aan dat wetgeving niet steeds moet worden aangepast, omdat je toch achter de feiten aan blijft lopen. Concrete oplossingen zijn nodig! Een ander probleem is dat er veel informatie beschikbaar is, maar dat dit eerder een oerwoud is met in elk land een ander perspectief dan een mooi geheel dat belanghebbenden goed kan informeren. Een volgend vraagstuk is alle verschillen in bijvoorbeeld arbeidsrecht, het opbouwen van pensioenen, het ontvangen van subsidies et cetera. Dit zal meer gelijkgetrokken moeten

worden. Maar wat alle panelleden de allerbelangrijkste kwestie vinden, is de taalbarrière. Mensen moeten gestimuleerd worden om van elkaars cultuur te proeven en elkaars gewoonten en houdingen te leren kennen, vooral door middel van onderwijs.

Het blijkt dat grensoverschrijdende arbeid een taak is van ons allemaal; we moeten niet achterover leunen en elkaar aanwijzen als probleemeigenaar, maar ook de ondernemer erbij betrekken en met zijn allen de schouders eronder te zetten. Hierbij horen geen ellenlange discussies, maar men moet naar buiten om geïnspireerd te raken. Meneer Bruls trekt de stoute schoenen aan en eindigt met de uitspraak dat hij niet gaat wachten op Den Haag en het Europees Parlement, maar dat "wij ervoor zorgen dat Nederland hier draait" in plaats van de hogere overheidslagen.

Ondanks de taalbarrière komen de persoonlijkheden, de strijdlust en de posities van iedereen mooi naar voren, waardoor het een bevlogen panelinterview wordt dat leuk is om naar te luisteren. Mevrouw Spies geeft aan dat de moderators van de verdiepingssessies een kruiwagen met bouwstenen meekrijgen. Hier moeten alle concrete suggesties en voorstellen op komen te staan die men samen verzint. De sterke wil die tot nu toe naar voren is gekomen, moet ook worden doorgezet naar de verdiepingssessies, want het advies van mevrouw Spies luidt: val elkaar in de rede bij de volgende 'ja, maar...', houd elkaar scherp en bouw letterlijk en figuurlijk bruggen.

Verdiepingssessies

Sessie A: Grensoverschrijdende werkgeverskansen – Van schaarste aan vakkrachten naar evenwicht in vraag en aanbod

Het onderwerp van deze sessie is het feit dat er aanzienlijke verschillen kunnen zitten in vraag en aanbod van gekwalificeerd personeel tussen de ene kant van de grens en de

andere. De afstemming van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt in relatie tot grensarbeid is een belangrijk vraagstuk voor overheden, grenspendelaars en ondernemers. Karel Groen, Directeur Eems-Dollard Regio, was de moderator van deze sessie.

Onder zijn leiding geven Sandra Mortsiefer, Rutger Zwart (Atlas van Gemeenten) en Hilke Maatman (Vacaturebank Regionaal) eerst een presentatie van ongeveer 20 minuten, waarna een discussie volgt naar aanleiding van vragen en conclusies. De volgorde van de presentaties is 'Kansen van een grensoverschrijdende arbeidsmarkt' door meneer Zwart, 'Modelproject Logistiek NWE' door mevrouw Mortsiefer en 'Arbeidsbemiddeling over de grens' door mevrouw Maatman. De sessie begint rustig, maar naarmate de discussie vordert, wordt deze steeds actiever en interactiever. Meneer Groen heeft flink moeten rondlopen met de microfoon. Er wordt zelfs gewezen op een 'ja, maar...', precies zoals mevrouw Spies het graag wil.

Toch blijkt bij deze sessie ook een probleem te zijn waar de hele dag juist om draait. Een Belgische gast voelt dat de Belgen wat ondervertegenwoordigd zijn op dit congres en geeft in de wandelgangen bovendien aan moeite te hebben met de vele afkortingen die gebruikt worden. Dat gaat om afkortingen zoals VWO, voor Nederlanders een erg normaal begrip, voor de Belgen juist niet. Hieruit blijkt dat het onderwerp van deze conferentie inderdaad erg actueel is: spreek elkaars taal!

Sessie B: Informatievoorziening aan grenspendelaars – Van doolhof naar herkenbare hotspots

In deze sessie discussiëren Lauris Beets, Arno Knoops (Aranco) en Roel Gans (directeur Internationale Zaken ministerie SZW) met elkaar en de gasten. Veel grenspendelaars lopen vast in een woud van informatie over werken aan de andere kant van de grens.

Het doel van deze sessie is om de verschillende partijen die bij deze informatievoorziening betrokken zijn bijeen te brengen om samen te kijken wat nodig is voor een meer gebruiksvriendelijke, overzichtelijke en herkenbare informatievoorziening voor grenspendelaars.

Deze behoorlijk grote zaal zit vol en de gasten mogen eerst luisteren naar twee presentaties. Zo kunnen zij voorbereid aan de slag met de drie stellingen, die zijn opgesteld in samenwerking met verschillende instanties die te maken hebben met arbeid in grensgebieden. Deze stellingen gaan over een samenwerking binnen de Benelux op het gebied van digitale informatievoorziening, een samenwerking binnen de Benelux op het gebied van persoonlijke dienstverlening, en facilitering vanuit nationaal niveau om deze persoonlijke dienstverlening mogelijk te maken. Twee groepen mogen op de gang discussiëren en een andere groep blijft binnen. Deze discussie verloopt goed, men heeft elkaar veel te vertellen en stelt elkaar flink vragen. De gasten krijgen ook stickers om aan te geven welke voorstellen ze goed vinden, om zo tot een top 10 te komen.

Sessie C: Erkenning beroepskwalificaties – Van het wettelijk kader naar erkenning in de praktijk

Erkenning van beroepskwalificaties is onmisbaar in een grensoverschrijdende arbeidsmarkt, maar er heerst veel onduidelijkheid over de werking van de nieuwe EU-richtlijn hierover. Tom Leeuwestein (ministerie van BZK) zit de sessie voor en Janny Roos (Stichting Beroepsonderwijs en Bedrijfsleven), en Herr Dr. Sassenbach, (G.I.B.-Koordinierungsstelle IQ Netzwerk Noordrijn-Westfalen) geven presentaties.

Het is een intiem zaaltje en een wat kleinere sessie. Navraag leert dat men deze sessie als behoorlijk specialistisch inschatte en daardoor liever kiest voor een wat algemener onderwerp. Zo gaat mevrouw Roos' presentatie bijvoorbeeld over gereguleerde en

niet-gereguleerde beroepen in Nederland, welke autoriteiten de bevoegdheid hebben om diploma's voor deze beroepen te erkennen, dat deze situatie in het buitenland anders kan zijn, en wat mensen kan helpen bij het solliciteren in het buitenland met betrekking tot hun diploma's. De stellingen gaan vooral over de onoverzichtelijkheid van de regelgevingen in Nederland en in het buitenland en dat daardoor kansen op de arbeidsmarkt gemist worden.

Sessie D: Grensoverschrijdende samenwerking beroepsonderwijs – Van praktische bezwaren naar onbegrensde mogelijkheden

Door een samenwerking van Nederlandse, Belgische en Duitse scholen met als doel leerlingen kennis te laten maken met de taal, cultuur, het onderwijs en de arbeidsmarkt aan de andere kant van de grens help je een grensoverschrijdende arbeidsmarkt. Toch lijken wetten en praktische bezwaren in de weg te staan. Deze sessie focust op de praktische bezwaren, omdat die kunnen worden weggenomen. Wat is er minimaal nodig om die scholensamenwerking mogelijk te maken? Peter Mulder (ministerie van OCW), Michel Savelkoul (Ministerie van BZK), Lambert Teerling en Paul Marcelis (Lerende Euregio) en Jan Meesen (Scalda Zeeuws-Vlaanderen) houden deze sessie.

In de zaal staan drie stellingen verspreid en ieder groepje krijgt 10 minuten om voor het bord te staan discussiëren. Punten die nog niet zijn besproken, maar die je wel belangrijk vindt, kun je op een ander bord opschrijven. De stellingen gaan voornamelijk over het verbeteren van de kennis van de buurtaal, het leren kennen van de attitudes en gewoonten van de andere kant van de grens, en dat vakmatige samenwerking tussen beroepsopleidingen aan weerszijden van de grenzen mogelijk is. De discussies lopen erg lekker en hebben een gezellige sfeer. Het is erg moeilijk om de groepjes na tien minuten weg te krijgen bij hun bord, zoveel hebben ze te vragen en te zeggen. Voorbeelden uit

de praktijk zijn er genoeg ("Mijn dochter zegt dat Duits op school zo saai is")!

Plenaire afsluiting

Bij de afsluiting worden alle concrete voorstellen, die zijn voortgekomen uit de deelsessies, voorgesteld aan de zaal aan de hand van de bekladde bouwstenen. Mevrouw Spies stelt dat ze niet vaak bouwvakkers ziet met stropdassen en hun mouwen niet opgestroopt.

Meneer Groen geeft aan dat het bedrijvennetwerk toch wel de belangrijkste bouwsteen uit sessie A is: de ondernemers moeten de krachten bundelen, aan elkaar laten zien wat voor bedrijven en stageplekken ze hebben en vragen stellen. Samen moet je het doen. Een idee van een denktank van ondernemers langs de grens is geopperd. Een duaal onderwijssysteem zoals in Duitsland heeft ook veel voordelen, en dit wordt nu al op bepaalde plekken in Nederland overgenomen. Een ander mooi idee is de 'vereffeningsfabriek': werknemers in het buitenland krijgen betaald volgens het Nederlands systeem en in de vereffeningsfabriek wordt dit verrekend volgens de geldende regels. De zaal reageert verrast op dit creatieve idee.

Meneer Mulder geeft aan dat in sessie D het veel is gegaan over samenwerking op het gebied van beroepsonderwijs. Veel aandacht is besteed aan het Duits, waarbij kinderen moeten worden gestimuleerd om de Duitse taal en cultuur te leren kennen. Regioticket Plus is een idee uit de Achterhoek dat een samenwerking inhoudt tussen het bedrijfsleven en het MBO aan beide kanten van de grens. Daar is veel aandacht voor taal en de studenten lopen stage in het andere land, waardoor zij later aan beide kanten van de grens aan de slag kunnen.

Meneer Leeuwestein gaf aan dat een belangrijk idee in sessie C was dat er een databank met erkenningen moet komen, waarin men kan zoeken per beroepsgroep en erkenningen kan terugvinden. Ook is het belangrijk om de manieren tot erkenning te reduceren om het proces eenvoudig te maken voor alle belanghebbenden. Een optie is bijvoorbeeld om een top 10 te maken van banen waar veel vraag naar is en daar extra aandacht aan te besteden ("hoe werkt een erkenning precies van stap-tot-stap").

Meneer Gans laat weten dat één van de conclusies was dat er qua digitale dienstverlening een centraal portaal moet komen met een goede verwijsfunctie. Euregio's moeten benut worden om zo tot één loket te komen voor persoonlijke dienstverlening en voor eerstelijnsinformatie. En dit vervolgens nationaal (én euregionaal) als één merk wegzetten. Ook een multinationale shared service is een optie, beheerd door mensen uit verschillende landen. En, een heikel puntje uit de sessie, de bekostiging van persoonlijke dienstverlening.. Een zorgpunt volgens de deelnemers, al werd goed begrepen dat in tijden van bezuiniging niet alleen naar het Rijk gekeken kan worden. Meneer Gans werkt zelf bij het Rijk en geeft aan dat hier juist op bezuinigd moet worden, dus er wordt gegrinnikt als hij eindigt met de opmerking dat deze discussie nog zal voortduren.

De overige conclusies, deze zijn niet allemaal aan bod gekomen, stonden op de

bouwstenen geschreven, dus daar konden de gasten nog naartoe lopen als zij interesse hadden. Met 8 panelleden wordt er flink gebouwd aan de brug, dit tot enige hilariteit van de zaal. Mevrouw Spies geeft aan dat ze in ieder geval niet eerst gaan vergaderen. Het resultaat is, laten we zeggen, nogal artistiek, maar er is zeker een brugvorm in te vinden!

Gedeputeerde Bert Kersten (Provincie Limburg, gedeputeerde voor Arbeidsmarkt en Onderwijs, Duurzaamheid en Energie) sluit de dag af. Hij is blij met deze conferentie, want deze problematiek houdt de grensgebieden al tientallen jaren bezig. De tijd dat iedereen in de Nederlandse grensgebieden Duits en Frans sprak vanwege de programma's op TV en de lessen op school lijkt voorbij. De wereld verandert snel. Conclusie: je moet kiezen en goed onderwijs hebben. Je kunt niet in je eigen regio blijven hangen. Het is belangrijk om samen te werken, dingen te gunnen aan elkaar en over de grenzen te werken; dan kun je heel veel. Hij roemt de onderzoeksmogelijkheden, innovatie en knowhow in de relatief kleine omgeving. De laatste jaren zit gelukkig verbetering in het aanpakken van de problematiek. Sommige oplossingen hoeven niet zo moeilijk te zijn, als de grensgebieden maar de ruimte krijgen. Hij roept op: geef ons de ruimte!. Wees praktisch in plaats van bureaucratisch, pak de zaken op, kom met bruikbare oplossingen, leidt kinderen op, haal het bedrijfsleven erbij. In één woord: DOEN.

En daarmee wordt deze inspirerende conferentie afgesloten. Zowel het publiek als de sprekers van vandaag hebben een zekere passie en enthousiasme laten zien, want iedereen kan pijnpunten, maar ook creatieve oplossingen noemen vanuit zijn/haar omgeving. Mevrouw Spies zegt dat iedereen vanaf morgen moet gaan DOEN en de boodschap komt goed aan. Maar eerst van de Bourgondische hapjes genieten bij de netwerkborrel...